

Produce, Preparation, & Process

שבועות תשפ"א

4 זמן אספיק

בחג השבועות קורין במגילת רות, וכבר נאמרו בזה דברים בטעם קריאת מגילה זו בחג השבועות, ובשייכות ענינה לחג השבועות, ואשר נראה בזה עוד, דהנה מגילה זו שונה היא מכל כתבי הקודש, שאין בה שום מסירת דברי נבואה, וגם אין בה מסיפור קורות עם ישראל ותהלוכותם כעם, אלא המסופר במגילה הוא מתהלוכות, אנשים יחידים בישראל, תהלוכות משפחה מסוימת בישראל, והדברים טעונים ביאור.

יום מתן תורה לא נתפרש בכתוב

ונראה לבאר זאת בדרך נוספת, כי הנה גם בפרשת נתינת התורה גופה, אין נזכר בתורה באיזה יום בחודש ניתנה, רק - 'בחודש השלישי ותו לא מיד'. ורק מכת דיוקים בפרשה למדו חכמים במסכת שבת (זא) אימתי ניתנה תורה.

ויתירה מכך מצינו שנחלקו התנאים (שם ויומא ד:) אימתי ניתנה תורה לישראל, דתניא בששה בחודש ניתנה תורה לישראל, רבי יוסי אומר בשבעה בו.

והנה יש לתמוה מאד, מה נשתנה יום מתן תורה מכל המאורעות החשובים בתולדות ישראל, שבהם פירשה תורה את התאריך המדויק שבו אירעו, ולמרבה הפלא, דווקא מאורע כבי וחשוב זה לא נתפרש אימתי היה, אלא סתם הכתוב "בחודש השלישי", מבלי לציין באיזה יום בחודש ניתנה תורה לישראל.

גדר הזמן הראוי למתן תורה - החודש השלישי

ויש לבאר, כי כל מאורע שפירש בו הכתוב את יומו המדויק, הרי זה משום שאותו היום נבחר במיוחד כתאריך הראוי לאותו המאורע, והסיבה לקביעת המועד ביום זה

נעוצה בייחודו וסגולתו של אותו היום, המתאים מצד מהותו לאותו הענין שנעשה בו. כגון כאשר הדגישה תורה את יום יציאת מצרים בחמשה עשר לחודש - "בעצם היום הזה הוציא ה' את בני ישראל מארץ מצרים" - הרי זה משום שיום החמשה עשר, בשל היותו היום האמצעי של חודש האביב, הוא הזמן המתאים ביותר לצאת ישראל ממצרים, וכל כיוצא בזה, כאשר יבואר בהרחבה במקרא.

ובזה שונה היה זמן מתן תורה, שלא נועד לו יום מסוים, אלא חודש מיוחד נבחר כמתאים לו, והוא החודש השלישי - שעניינו תקופה שלישית של היותנו עם ה', שכן כעבור פרק זמן חשוב זה, כבר נמצאו ישראל ראויים לקבלת התורה. וכיון שהזמן הנועד לא הוגדר ליום מסוים אלא לכלל החודש, לפיכך - "ביום הזה באו מדבר סיני", ופירש רש"י "ביום הזה - בראש חודש", שכיון שהגיע 'החודש' שהוא הסיבה למאורע - לא היתה סיבה להתמהמה, אלא מיד עם תחילתו של החודש החלו ההכנות למתן תורה, שלהם עצמם נדרשו כמה ימים, כדאיתא ברש"י, שביום המחרת לבואם עלה משה אל האלקים ובשלישי ירד, ברביעי חזר ועלה להגיד את דברי העם, ואחרים נדרשו שלשה ימי התקדשות והגבלה (ולמ"ד בשבעה ניתנה תורה, אף הוסיף משה יום אחד מדעתו, כאשר דרשו חז"ל), עד שהושלמו והוכשרו התנאים למעמד נתינת התורה.

ומאחר שבאמת לא היה יום מסוים שנבחר מצד עצמו לשם מאורע זה, ואותו היום שבו ניתנה תורה בפועל לא היתה בו סיבה מיוחדת במהותו שגרמה לכך שהתורה תינתן דווקא בו, על כן לא פירש הכתוב אלא "בחודש השלישי" כיון שהוא לבדו הזמן בעל המשמעות, שמפאת היותו 'החודש השלישי' - זו היתה הסיבה שבגינה ניתנה בו תורה, אך היום המדויק בתוך החודש עצמו אין לו כל משמעות מיוחדת, שבין אם בששה ניתנה תורה ובין אם בשבעה ניתנה תורה - אין הסיבה תלויה בעובדת היותו "יום שלישי" לחודש או "יום שביעי", אלא זמן המאורע מיוחס לחודש כולו שבמהלכו ניתנה תורה.

קבר 5 זמן אספיק • ספירת העומר וחג השבועות

שבועות כ'זמן מתן תורתנו' - מדברי חז"ל

חג השבועות הוא 'זמן מתן תורתנו' כפי שתקינו חז"ל לומר בתפילה, וכן איתא בגמרא בכמה מקומות.

אולם בתורה שכתב לא נזכר כלל העניין של מתן תורה בקשר לחג השבועות, אלא כל עניינו של חג השבועות בתורה הוא 'חג הקציר' (שמות כג, טז).

וגם השם 'שבועות' עניינו הוא הקציר, כמו שכתוב - וחג שבועות תעשה לך בכור קציר חטים (שמות לד, כב). והמושג 'שבועות' הרי הוא מכוון כלפי השבועות של ספירת העומר, שמתחילים 'מיום הביאכם את עומר התנופה' אשר עומר זה בא לרגל 'ראשית קצירכם' (ויקרא כג). וכן כתוב בפרשת ראה - שבעה שבועות תספור לך מהחל חרמש בקמה תחל לספור שבעה שבועות. ועשית חג שבועות לה' אלו קציר (דברים טז). הרי מפורש שהשבועות הנספרים הם ימי הקציר, ועליהם נקבע חג השבועות.

כמו כן נאמר בתורה שהוא 'יום הביכורים' (במדבר כח, כז) שבו מביאים את המנחה החדשה דהיינו שתי הלחם.

אולם כאמור הדברים מפורשים במאמרי חז"ל שעצרת חז"ל שפירשנו הוא חג על מתן תורה, כדאיתא בגמרא (פסחים סח:) אמר רבי אלעזר הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם, מאי טעמא - יום שניתנה בו תורה הוא. וגם אנחנו"ג תיקנו בתפילה לומר 'זמן מתן תורתנו'. אכן שם החג גם בתפילה הוא 'חג השבועות', שמשמעותו 'חג שבועות הקציר', וכדכתיב (דברים טז, ט) - שבעה שבועות תספור לך מהחל חרמש בקמה וגו' ועשית חג שבועות לה' אלו קציר. והרי אין לשם 'שבועות' שייכות למתן תורה. וא"כ הוי כאילו אנו אומרים 'חג הקציר שהוא גם זמן מתן תורתנו', ואין פירושו כמו ב'חג המצות זמן חירותנו', ש'זמן

חירותנו' הוא פירוש על 'חג המצות', וכן 'זמן שמחתינו' הוא פירוש על 'חג הסוכות', אלא בשבועות הם שני עניינים שונים. ויש לעיין מאי טעמא ב'עלה יבוא' ובברכות ההפסטה מזכירים רק 'חג השבועות', ואין מציינים שהוא 'זמן מתן תורתנו'. ובפסח וסוכות לא קשה, שבהזכרת חג המצות וחג הסוכות נכלל בהו שהם זמני חירות ושמחה, כאמור.

וכן מבואר בגמרא לענין קריאת התורה שנחלקו (מגילה לא.) לגבי עצרת, אם קוראים פרשת המועדות ב'אמור' דהיינו ענין הקציר ושתי הלחם. או שקורין פרשת מתן תורה 'בחודש השלישי', ונקבע להלכה, דהאידיא קוראים בחודש השלישי. וכן ההפסטה היא במרכבה דיוחזקאל שהוא משום גילוי כבוד ה' שהיה במעמד הר סיני, אכן מזכירים את 'יום הביכורים' דהיינו ענין הקציר, בפסוקי המוספין בקריאת התורה ובתפילת מוסף.

ואולי הוא מהלכה למשה מסיני לעשות את חג השבועות גם לציין זמן מתן תורתנו. ובפסחות נראה שהוא רק מדרבנן, שחז"ל הוסיפו את ענין החג הזה, והסמיכותו עם חג שבועות הקציר, מכיון שמתן תורה, אירע בזמן הזה. [ומה שלא נקבע בתורה חג על ענין גדול ונשגב זה של מתן תורה עיין במה"ל (תפארת ישראל פרק כז) מה שכתב בזה, ויבואר להלן].

חג מתן תורה מצורף לחג השבועות

והנה כבר הקשו האחרונים (מגן-אברהם או"ח סימן תצ"ג, ועוד מהאחרונים), היאן קבעו את יום מתן תורה ל' סיון ויום התמישים אחר העומר, והרי יום מתן תורה, לפי מה שנפסק להלכה היה ב' סיון, וביום ה"א ליציאת מצרים.

וביותר יש להקשות שהרי כשקידשו עפ"י הראיה היה חג השבועות פעמים בה' סיון פעמים בו' פעמים בז'. כדאיתא בגמרא (ראש השנה ו:): תני רב שמעיה עצרת פעמים המשה פעמים ששה פעמים שבעה. והנה כשחג השבועות חל בו' בסיון התאים החג עם יום מתן תורה כפי הלכה בשיטת רבי יוסי. ובשנים שהיה בו' היה לכה"פ כרבנן. אמנם בשנים שהיה חל בה', לא היה לא כרבי יוסי ולא כרבנן.

ואם כי כאמור לא נקבע עיצומו של חג השבועות על מתן תורה, אלא חכמים קבעו לחוג אותו גם על זה, יש לדעת הטעם שלא קבעו אותו חכמים כחג בפני עצמו על מתן תורה בים שניתנה בו.

Mother of Royalty - R. Bachach

The law:

Our Rabbis taught: It is not permitted to go forth from Eretz Israel to a foreign country unless two seahs are sold for one selah:

R. Shimon said: This is permitted only when one cannot find [anything] to buy, but when one is able to find something to buy, even if one seah costs a selah, one must not depart.

And so said R. Shimon bar Yoḥai: Elimelech, Mahlon and Chilion were among the notables of their generation, and they were also leaders of the generation. Why, then, were they punished? Because they left Eretz Israel for a foreign country. (Bava Bathra 91a; Gen. Rabba 28.3)

In the eyes of the law, then, their principal transgression was their leaving Eretz Israel. So Maimonides ruled (Law of Kings 5.9). They ought not to have been guided by the letter of the law, but should have elected to act more righteously, even where they were permitted to leave, since they were the outstanding leaders of their generation. They left to escape a disaster — and, in God's judgment, were deemed deserving of destruction.

Said Rav Hanan bar Rava in the name of Rav:

Elimelech and Salmon and the Peloni Almoni (the anonymous person in the Book of Ruth) and the father of Naomi were all descended from Nachshon the son of Aminadab. What does he come to teach us by this statement? — That even the merit of one's ancestors is of no avail when one leaves Eretz Israel for a foreign land. (Ibid. 92b; Yalkut Shim'oni 599)

ised to keep the Torah through thick and thin and undeterred by any hester ponim. What a great day that was!

THE FESTIVAL OF WEEKS

In Lev Eliyahu, Rav E. Lopian asks an interesting question. All other festivals, such as Pesach and Sukkos, are named after events that relate to the actual yom tov. But not so with Shavuot. Its name of "weeks" refers to the seven weeks that precede it, rather than to the yom tov itself!

Rav Elya answers that this particular name was given in order to make people realise that matan Torah in the wilderness was only possible because of those original seven preparatory weeks. When the Jewish people left Egypt, they were certainly spiritually unfit to be entrusted with the Torah. However, over the next forty-nine days they succeeded in raising their standard to such an extent that the revelation became possible. Likewise, in every subsequent generation, the impact that this yom tov will make upon us will depend upon the preparation and effort that we make in the "weeks" that precede it.

Perhaps one can suggest a different answer. On Pesach, the Jewish people left Egypt and escaped from the clutches of their oppressors. In the eyes of the world that was the moment when the Jews became liberated. Once they were released from physical bondage and could live as they pleased, they experienced freedom.

That, however, is not the Torah concept of independence. Someone can be physically free, but if he cannot control his own desires he is not yet a free man. If he craves for wealth, honour, or sensual pleasure and cannot master that longing, he is still a slave to those ta'avos. He may not be subject to any overlord but he has no authority over himself — no inner freedom, and therefore does not enjoy real cheirus.

With this in mind, our Sages comment, אין לך בן חורין אלא,

ומעתה תבוא על ישובה התמיהה האמורה, שמאחר שנקטינן להלכה כמאן דאמר בשבעה ניתנה תורה, ואם כן כיצד אנו אומרים בתפילת החג בששה לחודש "זמן מתן תורתנו" בעוד שיום מתן התורה לדין אינו אלא למחרת. אולם לפי האמור אין כאן כל קושי, שזמן מתן תורה אינו מיוחס דווקא ליום המסויים שבו ניתנה תורה, שאין הוא יום נבחר אלא יום אקראי, והגדרת "זמן המאורע" מיוחסת לכל החודש השלישי שבמהלכו ניתנה תורה, ולכן על אף שאנו מקיימים את חג השבועות - שהוא חג הקציר - בששה לחודש ולא בשבעה בו, מכל מקום שפיר נחשב אף הוא "זמן מתן תורתנו" ככל ימי החודש לדברי הכל. וכך הולם הדבר גם בדקדוק נוסח ההזכרה בתפילה, שלא תיקנו לומר "יום מתן תורתנו" אלא "זמן מתן תורתנו" דייקא, שאין הזמן מוגדר ליומו כאמור.

ועל היות החודש השלישי מיוחד ומובחר לזמן מתן תורה, מצאנו בדברי חז"ל (שבת פח.) דרש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא: בריך רחמנא דיהב אוריאן תליתאי, לעם תליתאי, על ידי תליתאי, ביום תליתאי (לפרשיה), בירחא תליתאי.

הקשר בין מתן תורה לחג הקציר

והנה על פי האמור, עצם הקביעות של החג על מתן תורה בחג הקציר, הוא לפי פשוטו משום ששניהם נזמנו לאותו פרק זמן. אכן בוודאי מאחר שנסתבב הדבר שיקבע יום מתן תורה בחג הקציר, הרי וודאי שיש קשר בין הדברים בעומקם של דברים.

והביאור בזה הוא על פי מה שיבואר להלן, שעניין יום הביכורים וחג הקציר הוא השמחה על נתינת הארץ לישראל, והנה על נתינת הארץ נאמר - ויתן להם ארצות גויים, ועמל לאומים, בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו יצורו הללויה (תהילים קה, מז). כלומר שכל מתנת ארץ ישראל, והטובה שבה, אינה אלא עבור התורה והמצוות. הן משום שהכניסה לארץ והישיבה בה לבטח באה כשכר וגמול על קיום התורה, והן משום שהוא מקום וארץ שתחול בו הברכה בשפע, ארץ שבה יחיה העם היהודי ויקיים את התורה. וכעניין שאמרו (אבות ג, יז) אם אין קמה אין תורה. הארץ היא הדרך והאמצעי, כדי לקיים את מצוות התורה. שעם ישראל יחיו בה כעם וממלכה אחת ויבנו מקדש לשמו, ויקיימו בה כראוי את כל מצוות התורה.

וכיון שכל הארץ היא עבור התורה, אם כן הוא עניין אחד עם התורה. ואדרבה, כל שמחת ומעלת הארץ היא שעל ידה נוכל לקיים את התורה; החג של ארץ ישראל,

הוא בעצם החג של התורה. בעומקו של דבר כששמחים עם הארץ, למעשה שמחים עם התורה. חג השבועות שהוא ההודאה על הקציר, הוא המתאים ביותר לשמח עם זמן מתן תורה. ונכעין זה מצוינו בברכת המזון, שבברכה שניה שהיא 'ברכת הארץ', אנו מוסיפים הודאה על התורה, 'ועל תורתך שלמדנתו ועל חוקיך שהודעתנו'. כי שני העניינים הארץ והתורה, קשורים ותלויים זה בזה.

והנה במנהג שנהגו ישראל לאכול דבש וחלב בחג השבועות (כדאיתא בכלבו הובא במ"ב סימן תצד ס"ק יג), יש בהם זכר לשני העניינים, ביטוי לשמחת ארץ ישראל שהיא 'ארץ זבת חלב ודבש'. וכן להראות שזכינו לתורה שנאמר בה 'דבש וחלב תחת לשונך'.

מתן תורה עיקר עניין החג

אך למרות שביסודו של דבר מן התורה החג הוא על קציר הארץ, ואילו השמחה על מתן תורה הוא רק דבר שצירפו חכמים לאחר מכן, אולם שנקבע היום גם על עניין זה, הרי נעשתה שמחת מתן תורה לעיקר עניין החג. כי היום בו ניתנה לנו התורה, יום בו נגלה עלינו מן השמים והשמיענו מדברות קדשו מלהבות אש, הוא שורש כל הויתנו הנשגבה ומדרגת הקדושה שלנו. וודאי שאצל כלל ישראל, התורה חשובה לנו ותופסת מקום בלבנו יותר מהקציר וארץ ישראל, 'אי לאו האי יומא, כמה יוסי איכא בשוקא', שזה נכון להיאמר פי כמה וכמה ביחס לכללות עם ישראל 'אי לאו האי יומא כמה וכמה אומות ישנם בעולם'. ובמיוחד בזמן הזה שאין לנו את ארץ ישראל והקציר והקרבנות קרבנות העומר ושתי הלחם, אזי מודגש ביותר העניין של מתן תורה לישראל, אשר ביום הזה הקב"ה בחר בנו מכל עם וקדשנו במצותיו ונתן לנו את תורתו, צבי ואתריעי בן ומסר לן אורייתא.

(Pirkei Avos 6:2). The only way that we can gain release from the enslaving demands of one's inner self is through Torah. Its teachings and sanctity help us to overcome our baser inclinations, and once we can exercise this discipline then, and only then, are we truly liberated.

That is why the yom tov of Shavuot is so-called. Its very name "weeks" connects it inextricably with Pesach, when we left Egypt. For us, the Exodus did not yet signal our redemption. It was only the first stage in a process that lasted seven weeks until we finally enjoyed complete emancipation with the receipt of the Torah.

This idea helps to explain why the Torah commands כל בן נכר לא יאכל בו (Shemos 12:43). This means that any Jew whose behaviour is alien to the Torah cannot partake of the Paschal offering. Since Pesach marks our physical release from slavery, why should a "free", but irreligious Jew not be allowed to eat the animal sacrifice brought on that day? The answer is that the Exodus and physical liberty that followed meant very little without *matan Torah* seven weeks later. If, therefore, someone wishes to celebrate his freedom and enjoy the Pesach sacrifice, it can only be in conjunction with *kabolat haTorah* and not if he acts as a stranger towards Hashem.

Similarly, we can understand why on Pesach the meal offering, known as the *omer*, was made from barley, which was primarily an animal food, whereas the Shavuot oblation, the *shte'i lechem*, was of wheat, eaten by humans. On Pesach we left Egypt but we were, in a sense, like animals with no power of self-control. Seven weeks later, we received the Torah which completely changed our lives. We acquired the תורה חבלינו, the antidote against the evil inclination, and became like human beings with mastery over ourselves. Our freedom was complete.

THE ROLE OF PREPARATION

To understand why we celebrate Shavuot when we do, we must recall a central idea which we have discussed throughout this book, namely, the goal of learning Torah. Although learning takes the form of ideas which are processed in the mind, Torah is meant to permeate the entire person and elevate his way of living. The extent to which this can happen depends not on one's Torah knowledge, but on his attitude toward Torah. The greater one's orientation toward Torah, the more receptive he will be to its values and the more impacted he will be by its message. This is the full meaning of the concept of "receiving the Torah." The same Torah is transmitted to everyone equally. However, the extent to which it is received and absorbed by them depends entirely on their readiness to receive it. As such, when it comes to the giving of the Torah, preparedness is all-important, and the level to which one is prepared is decisive.

Preparing and Kindling

After hearing the first two Commandments directly from Hashem, the Jewish People approached Moshe and begged him to communicate the subsequent Commandments himself, as they feared their souls would expire if they heard Hashem's Voice any more. Hashem endorsed their request, saying, "חטיבו אשר דיברו"—They have spoken well." The midrash elaborates on the meaning of this response, explaining that their words were as good as the Temple service of preparing the lamps of the Menorah, known as "hatavas ha'neiros," concerning which the Torah uses the word "בחיטבו"—when he [the Kohen] prepares." What is the meaning of this association?

Rav Shlomo Fisher explains.¹⁶ The services associated with the Menorah are somewhat unusual in that while the actual kindling can be performed even by a non-Kohen, the service of preparing the lamps can only be performed by a Kohen. This seems rather strange, since we would have expected less insistence concerning the person who merely prepares the lights than the one who actually kindles them! In our case, the "hierarchy of insistence" seems to have been reversed. Why is this so?

The Menorah, as we know, represents Torah. When it comes to Torah, there is greater sensitivity and selectivity regarding the preparation to receive it than the stage of actually receiving it. This was demonstrated at Mount Sinai. In terms of transmitting the contents of the *Aseres HaDibros*, it was perfectly acceptable for Moshe to communicate them. In this regard, no specific goal was served by the people hearing those *Dibros* from Hashem directly. However, in terms of allowing the people to achieve the highest regard possible for Torah, there was a vast difference between hearing the *Dibros* from Hashem, with all the trauma that it entailed, and hearing them from Moshe. Hence, when the people approached Moshe afraid for their very lives, this signified that Hashem's job of "preparing" them was completed, so that at this point there was no reason why Moshe could not take over in the "kindling" stage of communicating the *Dibros*—just like with the Menorah!

FROM EGYPT TO SINAI

This brings us to the period of the *Omer*. In order to receive the Torah at Sinai, we had to first prepare ourselves, for otherwise, *Matan Torah* could not take place. Without a nation ready to receive it, there is no point in the Torah being given. That period of preparation culminated on the fiftieth day of the count, with the Torah itself being given on the next day—day fifty-one. And then, something spectacular happened: the Torah established the festival that commemorates all of this on...day fifty!

This means that of the two days from which to choose—the day our preparation was completed and the day the Torah was actually given—the former became the festival and we celebrate it as "the time of the giving of our Torah"¹⁷ There can be no greater demonstration than this of the critical importance of being prepared to receive the Torah. In Israel, where Shavuot is only one day, the matter receives even more striking expression. Every year, on the anniversary of the completion of our preparation to receive the Torah (day fifty) we say, "Good Yom Tov," and on the anniversary of the day the Torah was actually given (day fifty-one) we say, "Good morning."

The timing of the festival of Shavuot thus contains quite a *chiddush* (novel idea). In fact, recognition of this *chiddush* appears in the Torah itself. As we mentioned in the beginning of this chapter, whereas the other festivals are presented by saying, "A holy calling it shall be for you," Shavuot is introduced with the words, "You shall call on this very day." We asked, what is the meaning of this phrase and why is it necessary? Would we have thought that the festival should be on any other day?

We are now in a position to answer: "Yes, we might have thought that Shavuot should be celebrated the next day, when the Torah was actually given!" The verse itself recognizes our expectation and therefore emphasizes that the key to receiving Torah is preparing for it and hence, when we arrive on the anniversary of the completion of our preparation, we call a holy calling—on this very day!¹⁸

COUNTING UP TOWARD TORAH

Our yearly preparation for Shavuot is based in the mitzvah of counting the *Omer*. Although the counting takes just a moment, leaving the rest of the day for the many valuable ways to prepare ourselves—such as developing our positive character traits and strengthening our commitment to Torah study—nevertheless, it is important not to overlook the fundamental role the counting plays in this process. Counting toward something is an expression of anticipation. This itself is an act of preparation, for we are demonstrating that the Torah we hope to receive on Shavuot is something we are waiting for. As such, the very counting of each day plays a role in getting us ready.¹⁹

This may help us answer a basic question about counting the Omer: Why do we count upward toward Shavuot? When it comes to other days we are looking forward to, we count down to that day until we are there. Why is the Omer different? The reason for this is that in other cases, we would prefer that the intervening days not be there, so that we could already be at the desired date. When it comes to the Omer, this is not the case. We do not wish these days were not there; we need them in order to prepare us to receive the Torah, with each day preparing us further and hence, each evening we count the amount of preparatory days that we have amassed.²⁰

A FESTIVAL OF WEEKS

It is possible to say that everything we have discussed in this chapter can be summed up in one word, and that is the name by which our festival is known—Shavuot. We asked: How is this an appropriate or meaningful name for the festival? Granted, we counted a number of shavuot (weeks) to get here, but now that we are here, shouldn't we be celebrating the festival itself? The answer is, we are. For, as we have seen, this festival is not a celebration of receiving the Torah itself, it is a

celebration of the preparation to receive it, represented by the counting which took place during these weeks!

Indeed, this understanding of the nature of Shavuot will help us explain another unusual feature within this festival. The classic halachic authorities state that although generally it is permissible—and perhaps even a mitzvah—to “bring in Yom Tov early,” that is, to accept the festival before nightfall, when it comes to the festival of Shavuot one should wait until after nightfall.²¹ The source cited for this ruling is the word “תמימות—complete,”²² used by the Torah to describe the seven weeks of the Omer, indicating that they should be completed before celebrating Shavuot. In light of our discussion, we have an entirely new appreciation of this ruling. Since the essence of the festival of Shavuot is that of celebrating the seven weeks of preparation to receive the Torah, we do not wish for the festival itself to be the cause of detracting even a few moments from the preparation period that it is celebrating! Rather, first we allow for the Omer weeks to be “תמימות—complete,” and then we celebrate them with the festival of Shavuot.²³

ואגב יש לשנן את מאמרו של הרב המגיד הקדוש מקאזניץ זצוק"ל - שהיה חוזר עליו כל שנה - על היום האחרון שעליו נאמר 'תספרו חמישים יום' כי אף מי שחלילה לא עשה תשובה ולא הכין את עצמו עד היום האחרון, יכול ביום האחרון של 'מלכות שבמלכות' להרהר בתשובה ולהכין עצמו כראוי ליום הגדול והנשגב.

כדי להכין את מידת המלכות שהיא המידה האחרונה שבה מתכוננים לקבלת התורה, צריך לדעת כי 'מלכות' היא בחינת 'מקבל' דהיינו שהאדם צריך להכין עצמו להיות כלי קיבול לתורה, כי אם האדם אינו מסוגל לקבל מה שמורים לו ומראים לו משמים קשה לו מאוד לקבל את התורה.

זוהי ההכנה הגדולה להפוך עצמו ל'מקבל' בגודל הכנעה וענווה, ודוגמה

אף ענין קבלת התורה שהוא בבחינת נישואין, הוא ע"י שאנו נקבל על עצמנו את מידת המלכות ונכניע את עצמנו בגדול ביטול - להפקיר עצמנו לגמרי למשפיע לקבל את התורה.

פרק ל"ד + חג השבועות (ד)

אתה נגלית בענן כבודך

+ חג שכולו הכנה, וקבלת התורה היא בכמה רגעים

אם מתכוננים בפסוקי התורה של 'שלושת ימי ההגבלה' נמצא כי כאן טמון מקור הענין של 'הכנה למצוה' בתורה הקדושה. כאן ביארה התורה להדיא כיצד יש להתכונן בהכנה דרבה לקבלת התורה.

בכלל, חג השבועות הוא חג שכולו הכנה. שבע שבועות ספרו והתכוננו לחג, בהגיע ליל החג לומדים כל הלילה ועושים הכנה של קישוטים לשכינה באמירת התיקון, ולאחר מכן הטבילה במקוה, ולמחרת, התפילה שהיא גם הכנה במידת מה, ורק בשמיעת עשרת הדברות בוקות ספורות אן הוא לכאורה 'קבלת התורה' בעצמה; ומיד לאחר מכן שמחים ומרקדים ועושים סעודה גדולה שהרי 'הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם'.

נמצא אם כן שחג זה הוא כולו 'הכנה' לרגע הקצר של קבלת התורה, ולאחר מכן מיד באה השמחה בקבלת התורה, והרי זה דבר מופלא ואין זה כבכל המועדים שבהם בעת התקדש ליל החג מיד באה הקדושה הגדולה ומסתיימים כבר ההכנות של ערב החג.

ואגב נזכיר את מה שכתב הגה"ק ה'דברי יואל' מסאטמאר זיע"א במתק לשונו מדוע הקריאה מתחלת מ'בחודש השלישי' ולא מקבלת התורה, זאת, מפני שאם יש אחד מהקהל שעדיין לא עשה הכנה טובה לחג ולא הספיק להיערך כראוי, לכן קוראים בשבילו את הפסוקים האלו העוסקים בענין ההכנה לקבלת התורה, שפסוקים אלו יעוררו אצלו את האהבה עד שתחפץ ויחדירו בו את ההכנה לקבלת התורה.

צריך להבדיל בין דוגמה גשמית זו לעניינים שברוחניות, אבל לסבר את האוזן אפשר לומר כן לגבי החגים והמועדים, כי אם אמנם בדעת בני אדם נראה כי פסח וסוכות הם חגים ראויים לשמם, שבהם הדבר נמשך שבעה ימים וניתן לנצל ולהספיק עולם ומלואו, אולם, חג השבועות הרי קצר מאוד ולאחר שבקושי נכנסים אליו כבר הוא חלף עבר ומסתיים במהירות.

אך באמת, אדרבה, אף כי מבחינת ההנאה מהחג נראה כי אפשר יותר להספיק ולשאוב תועלת מהחגים הארוכים, אך באמת בשורשו של דבר, דווקא בחג השבועות באותם רגעים קצרים של קבלת תורה, לאחר הכנה ארוכה של ימי הספירה ולימוד כל הלילה, מתרחש המהפך האמיתי כמן אצל אותו חתן הקונה עולמו ועתידו ברגע כמימריה של ה'הרי את'...

+ ההכנה הגדולה ע"י ביטול והכנעה

כאמור, הכנה גדולה זו נמשכת בשבעה שבועות הספירה, שבכל שבוע עמלים על מידה אחת משבע המידות כדי לזכך את הגוף ולהכין לקבלת תורה, עד שמגיעים לשבוע האחרון שזה כנגד מידת המלכות ואן מסתיימת ההכנה הגדולה לקבלת התורה.

23

גפ"ר תשנ"ג

Correcting Our Midos in Preparation for Shavuos

Continuing along this path, let us focus on the preparations that are required of us in honor of Shavuos—to insure that the “peilot ha’ilan,” the neshamot or Yisrael, are blessed. In the prayer recited after the counting of the omer, we state the following: “רבנו של עולם, אתה צויתנו על ידי משה עבדך לספור סמירת העומר, כדי לטהרנו מקלמותינו ומטומאותינו, כמו שכתבת בתורתך, וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאתכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה, עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום, כדי שיטהרו נפשות עמך ישראל מזוהמתם—**Master of the Universe, You commanded us via Your servant Moshe to recite the counting of the omer—in order to purify us of our evil exteriors and our impurities . . . “You are to count for yourselves . . . seven complete weeks . . . you are to count fifty days,” so that the souls of Your people Yisrael should be cleansed of their contamination.**

The source for this idea comes from the Zohar hakadosh (Emor 97a), and is explained in greater depth in the Arizal’s Sha’ar HaKavanos (Sefiras HaOmer Drush 4). HKB”H instructed us to count seven weeks prior to Shavuos in order to correct the seven Midos during this period of time: chesed, gevurah, tiferes, netzach, hod, yesod and malchus. These Midos encompass and incorporate all the other Midos—character traits. Each week of the sefirah is dedicated to correcting one of the Midos; the first

I would like to propose my own explanation as to why HKB”H found it necessary to make the correction of the Midos a prerequisite for Matan Torah. In Sha’arei Kedushah, Rabeinu Chaim Vital presents an amazing chiddush concerning the correction of the Midos. He addresses the famous question: Why didn’t HKB”H mention the necessity to work on correcting one’s Midos—not to get angry, not to be arrogant, etc.—in the Torah? It is because the correction of one’s Midos is essential to the performance of any of the mitzvos enumerated in the Torah; without first correcting one’s Midos, it is impossible to perform the mitzvos.

For this reason, HKB”H commanded us to correct and refine our basic seven Midos prior to Matan Torah—during the seven weeks of Sefiras ha’omer. For, without refining the Midos first, there is no purpose or value in receiving the Torah—whose entire aim is to fulfill the taryag mitzvos mentioned in the Torah. As mentioned, without first refining the Midos, it is impossible to perform the mitzvos. Yet, after correcting the Midos during the seven weeks of the omer, Yisrael become worthy of receiving the Torah. In the words of Rabbi Chaim Vital: “כי בהיותו בעל מדות טובות—בנקל יקיים כל המצוות” —once a person possesses good Midos, he can perform all of the mitzvos with great ease.

25

After all, man’s body was formed from the soil of the earth. Therefore, just as the soil is incapable of producing plant-life without receiving water first; similarly, the soil which is man is incapable of producing mitzvos and good deeds without first being irrigated with the spiritual waters of the Torah.

26

Plow a Furrow and Do Not Sow upon Thornbushes

This is precisely the message Yirmiyahu conveyed to Yisrael with the following rebuke (Yirmiyah 4, 3): “כי כה אמר ה' לאיש יהודה—**For thus said Hashem to the people of Yehudah and to Yerushalayim: “Plow for yourselves a furrow, and do not sow upon thornbushes.”** Rashi provides the following clarification: learn from those who work the land; they plow the earth during the summer months to kill and eliminate the roots of the weeds, in order to prevent the growth of thorns after the seeds are sown in the winter. In similar fashion, improve your ways and deeds before ill befalls you—so that your prayers will not be viewed with disdain when you cry out.

We can now comprehend the Gra’s message. Consider a person who engages in the study of Torah—which is compared to water—but makes no effort to refine or eliminate the corrupt Midos he possesses. His situation is analogous to a person who sows thorns in his field. Even if he is blessed with rainfall from the heavens above, the soil will not yield good produce; it will only yield thorns and thistle. Likewise, a person who does not attempt to root out the thorns in his character and soul, despite his endeavors in Torah study, will only produce thorns. His Torah will act like a poisonous potion.

27

Let us apply this concept to better understand what we have learned in the Mishnah (Avos 2, 2): “יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ שיגיעת”

—Torah study combined with “derech eretz” is good; for exertion in both eliminates wrongdoing. In other words, it is so much more productive when a person relates to Torah study like one relates to the land—“עם דרך ארץ”. The earth only yields good vegetation if it is plowed first to remove all of the rocks and stones. Then after the growth begins, the thorns must be uprooted; otherwise, they will ruin the plants. Similarly, one must make every effort to eradicate all of one’s negative Midos before and after engaging in Torah study. The Mishnah goes on to explain why: “שיגיעת שניהם משכחת עון”—exertion on both fronts—refining one’s Midos and engaging in Torah study—will eliminate wrongdoing. For, with the weeds uprooted, so to speak, the Torah will produce kedushah and good deeds.

This is also the lesson conveyed by the following Mishnah (Avos 3, 9): “רבי חנינא בן דוסא אומר, כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת—**Rabbi Chanina ben Dosa said: If one’s fear of sin takes precedence over his wisdom, his wisdom will endure; but if his wisdom takes precedence over his fear of sin, his wisdom will not endure.** For, the fear of sin prior to Torah study is analogous to plowing the soil prior to planting the grain; it removes the rocks and thorns which inhibit healthy, productive growth. As a result, the waters of Torah will yield produce in the form of mitzvos and good deeds.

28

The Three Appellations Associated with Matan Torah

At this point, we can begin to appreciate HKB”H’s divine wisdom in choosing to refer to the festival of Shavuos in the Torah by the following three names: “Chag HaKatzir,” “Yom HaBikkurim” and Chag HaShavuos. In reality, these names are intimately associated with Matan Torah. For, as we have explained, there is no purpose in receiving the Torah if the Midos have not been refined and corrected beforehand. Therefore, HKB”H called

the festival both "Chag HaKatzir" and "Yom HaBikkurim." He intended that we learn from the harvest of the produce of the earth and from the bringing of the first fruit yielded by the land. It is impossible to obtain a good, healthy yield without taking the appropriate steps at the beginning and end of the process. It is imperative to remove the stones and the thorns that inhibit proper and optimum growth. So, too, it is imperative to eradicate the negative Midos before and after engaging in Torah study.

This is also the reason for the third name—"Chag HaShavuot"—alluding to the seven weeks of the omer. This appellation conveys the fact that the celebration of Matan Torah is only possible, because we spent seven weeks prior to Matan Torah refining our Midos. Only as a result of this diligent work can we insure that the Torah will function as a potion promoting and sustaining life—"sahm hachaim"—and not the opposite, G-d forbid. Thus, we see that all three of these names that appear in the Torah for this festival are consistent with the notion that it is "zman matan Toraseinu"—a celebration of the giving of our Torah.

We can also appreciate, now, why Chag HaShavuot is the day of judgment for "the fruits of the tree"—referring to the neshamot of Yisrael. Are they worthy of receiving the Torah and its positive influence from HKB"H? As we have explained, if they have failed to work on refining and correcting their Midos, receiving the Torah serves no purpose. On the contrary, it is harmful, because the Torah functions as a poisonous potion—"sahm hamaves"—amplifying and nurturing the negative Midos, chas v'shalom. Therefore, it is essential to follow the prescribed advice—to utilize the seven weeks of the omer preceding Matan Torah to the utmost. We must make the most out of every respective week to purify the midah corresponding to that week. Also, after receiving the Torah, we must continue to examine our seven basic Midos during the seven days following Chag HaShavuot. In the merit of doing so, HKB"H will grant us abundant Torah knowledge and insights in all areas of Torah study.

R' Ze'ira said, "This *Megillah* has no laws of 'clean and unclean' and no laws of 'prohibited and permitted.' So why was it written? To teach me how much reward lies in store for people who perform deeds of kindness. (*Rus Rabbah* 2:14)

Chessed is not only the foundation of creation, but it is vital to the world's continued existence. This is expressed in the following *Midrash* on *Tehillim*:

A lesson of Eitan Ha'ezrachi: "I will forever sing of G-d's *chedes*." They asked Eitan, "On what foundation does the world rest?" He replied, "On *chedes*, as it says, 'His Throne will be established on *chedes*'" (*Yeshaya* 16:5). This is to be compared to a chair that rests on four legs, one of which began shaking. He took a piece of rock and supported it. So too, G-d's Throne, so to speak, was wobbling until He strengthened it. With what did He strengthen it? With *chedes*, as it says, "The world is built on *chedes*." (*Yalkut Shimoni Tehillim* 840)

G-d's world needs *chedes* in order to remain standing, and we, His creations, are the agents through which *chedes* is performed. Our participation in completing the world was part of the design, for Hashem left a part of creation unfinished. As

Chazal tell us:

One side [of the four sides] of the work has been left incomplete. (*Pirkei D'Rabi Eliezer* 3)

The breach left by this incomplete side allows all the troubles and travails to enter the world, but we human beings have the ability to bring both the world and mankind to completion. Man was meant to become a partner with the Creator, and *chedes* defines our role in this partnership.

Because *chedes* will bring the world to its perfection, *chedes* will be the cornerstone of the era of *Moshiach*. It will

bring the world together and herald all the prophecies about the end of days.

The theme of *chedes* is central to both parts of the *Megillah*: the low points and the high points, the travails and the salvation. *Chessed* is the yardstick that measures which people are to be castigated and which are to be praised. The prophet shows us that selfishness brings about the downfall of the great and haughty, while acts of pure *chedes* catapult the humblest to greatness.

The *Megillah* not only teaches us about individuals and their particular deeds of *chedes*, it also gives us a perspective on an entire era of Jewish history, as we shall see later. The decline of that entire generation was due to an unbridled narcissism in which "each person did as he pleased" (*Shoftim* 17:6). This is what ultimately led to Elimelech and his family leaving Eretz Yisroel, thus creating an existential crisis for the Jewish people. Salvation came from the fountain of *chedes* that Rus brought with her to Israel, and she found her counterpart in Boaz. When that *chedes* took root in the Jewish people, their healing began. And one day that root will blossom into redemption for all of mankind.

Besides the grand sweep of *chedes* in the *Megillah*, there are many small deeds of kindness interspersed throughout. Why mention these seemingly lesser deeds when we are faced with the overwhelming act of grand *chedes*? The writer of the *Megillah* is teaching us that in order to rejuvenate a nation from its spiritual sunset, we do not need "earth-shaking" actions; rather, it is accomplished through many small deeds of *chedes*, from person to person. The future of the world depends on the relationships between people and their mutual acts of *chedes*. It is the root of creation and its purpose. Any step in that direction

brings the ship of humanity closer to its destination. This is the great aggregate power of many "small" acts of *chedes*.

היאן קיבלו, הוריד טל שעתיד להחיות
בו מתים והחיה אותם, שנאמר (תהלים
סח, ז) גשם נדבות תניף אלקים נחלתך
ונלאה אתה כוננת, וכל הלומד דבריהם
יתעורר לדקדק מן הראייה שהביאו מן

הפסוק בתהלים, שהרי בפסוק כתיב
"גשם" ומה ענין זה להורדת טל, והלא
שני דברים שונים הם.

וב'שם משמואל' (לחג השבועות שנת
תרע"א) מביא בשם אביו הרה"ק בעל
ה'אבני נזר' מסוכטשוב זי"ע, לבאר דברי
הגמרא בתענית (ד.) 'ננסת ישראל שאלה
ישלא כהוגן והקב"ה השיבה כהוגן,
שנאמר (הושע ו, ג) ונדעה נרדפה לדעת

את ה' כשחר נכון מצאו ויבוא כגשם לנו, אמר לה הקב"ה, בתי את שואלת דבר שפעמים מתבקש ופעמים אינו מתבקש, אבל אני אהיה לך דבר המתבקש לעולם, שנאמר (הושע יד, ו) 'אהיה כטל לישראל', שהחילוק בין גשם לטל הוא, כי לגשם יש לחלוחית בפני עצמו ואילו הטל מעורר את הלחלוחית שיש בצמחים ובזרעים, ועל כן הגם שהטל מתאדה ועולה לקראת החמה הרי הוא גורם לעורר את הלחות שבעצם הזרעים, ולכן כאשר ביקשו ישראל מלפני אביהם שבשמים "ויבוא כגשם לנו" וביקשו שפע מלמעלה, השיב להם הקב"ה שלא כהוגן ביקשו, כי עיקר ירידת האדם לעולם הזה הוא כדי שלא יאכל 'נהמא דכסופא' לעתיד לבוא, ואם יקבלו הכל מאתעורותא דלעילא מה יועילו במעשיהם, אלא "אהיה כטל

וכתב בעל כלי יקר [ויקרא שם] לבאר וז"ל "והקרבתם מנחה חדשה" לה. סימן ליום מתן תורה כי התורה צריכה להיות חדשה אצל האדם בכל יום, כאילו היום קבלה מהר סיני, ומה שלא נזכר בתורה בפירוש כי יום זה מתן תורה, וכן לא נזכר בתורה בפירוש כי ראש השנה הוא יום דין, וטעם שניהם אחד... שעל מתן תורה לא רצה ה' להגביל יום ידוע, לפי שצריך האדם שיהיה דומה לו בכל יום ויום מכל ימות השנה כאילו באותו יום קבלה מהר סיני, כי באמת אמרו רז"ל ועירובין נה, ב שהתורה נמשלה לדד זה שכל זמן שהתינוק ממשמש בה מוצא בכל יום

טעם חדש כך התורה, כל ההוגה בה מוצא בכל יום טעם חדש, על כן דין הוא שיהיה דומה אליו בכל יום, כאילו היום קבלה מהר סיני, ואם כן כל יום הוא מתן תורה אצל ההוגים בה, על כן אין ראוי להגביל יום ידוע לנתינתה, ועל כן אמרו רז"ל נספרי ואתחנן ג, ו שיהיו דברי תורה חדשים עליך...".

מתבאר מדבריו, שקול ה' אשר נשמע בשעת מתן תורה, לא הסתיים כלל, אלא עודנו נשמע בחלל העולם, אלא שלא כל אדם זוכה לשמענו. זהו הטעם לכך שאף מעמד הר סיני נמשך וקיים לעד, וכפי שאמרו בוזהר (פי חקת דף קעט ע"ב) שכל העוסק בתורה כאילו עומד על הר סיני ומקבל את התורה, שנאמר (דברים כג, ט): "היום הזה נהיית לעם", והוסיף הנפש החיים (שער ד פי"ד): "ובכל עת שהאדם עוסק ומתדבק בה כראוי, הדברים שמחים כנתינתן מסיני"¹.

נותן התורה

מעתה יתבאר מדוע נאמרת ברכת התורה בלשון הווה - "נותן התורה", שכן ברכה זו עוסקת במתן תורה המתהווה

ומתחדש תמיד, בכל יום ובכל שעה. וכן כתב הב"ח (ארי"ח סי' רצד): "ברכת התורה שאנו מברכים בכל יום אנו חותמין ברוך אתה ה' המלמד תורה לעמו ישראל, וברוך אתה ה' נותן התורה, דבכל עת ובכל שעה מלמד אותנו דעה ובינה והשכל בחכמת התורה, והשכינה יושבת כנגדו ומחכמת ומלמדת אותו חכמת התורה, כדאיתא בתנא דבי אליהו (רבה פי"ח): 'כל תלמיד חכם שיושב בינו לבין עצמו וקורא ושונה, הקב"ה יושב כנגדו וקורא ושונה עמו'²."

מתבאר אם כן, שכאשר יושב אדם ועוסק בתורה, הרי הוא נמצא באותה שעה בתוך מעמד הר סיני ממש, והרי הוא שומע את קול ה' בכח - אותו "קול גדול ולא יסף"³.

לישראל" דהיינו שהקב"ה יעורר את כוחות הנפש שיש בפנימיות לבם והם יעשו מעשה באתערותא דלתתא, וזה עיקר תכליתו ומטרתו של בשר ודם בעולם הזה, לעבוד את השי"ת כפי כוחו ועי"ז לא יהנה לעתיד מנהמא דכסופא.

לפי זה מפרש ה'שם משמואל', דכיון דבשעת מתן תורה יצאה נשמתם של ישראל כששמעו את דבר ה', על כן היו זקוקים לקבל חיות חדשה כ'גשם', למען לא תינתן התורה למתים, אבל אחרי שחיו ישראל השכילו והתעוררו מעצמם כענין טל, ונמצא ששניהם אמת.

35 "והנה זה נשאר לעולם, שבכל חג השבועות נותנים לכל איש מישראל חיות חדשה, אך ההפרש במקבלים, יש שמקבלו כגשם, היינו שאינו מעורר עצמו ביגיעת מוח ולב, ומסתפק עצמו בהתעוררות הבאה לו לשעתו, ויש שמייגע עצמו ומתעורר עד הנקודה הפנימית שבלבו, וזהו כטל כנ"ל. וזיכר זה אחר צאת היו"ט, שזה שהוא כגשם ואין בו מכחות עצמיים רק מה שנותנים לו מן השמים, כשיצא יו"ט לא נשאר בו רק רושם בעלמא, וכולי האי ואולי, אבל מי שקיבל קדושת היו"ט בבחינת טל נשאר בו גם אחר היו"ט, כמו טל אף דעולה לקראת החמה נשאר כוחו".

נתיבות שבועות שלום שלט

• והביאור בכל זה, דהנה ענין מתן תורתנו בחג השבועות הוא מאתערותא דלעילא, ואילו התורה באה לפרש וללמד עיצומו ועיקרו של חג השבועות כמה שנוגע לעבודתם של ישראל, שהוא והקרבתם מנחה חדשה לה', היינו מנחה של התחדשות, שיהודי יתחדש ביום הזה ככרי' חדשה. וכנגד זה נאמר שכעה שבועות תספר לך ועשית חג שבועות, פי' מכל החמישים יום תכנה את מנחת ההתחדשות של חג השבועות, וזוהי העבודה המוטלת על ישראל כהכנה

דברים בכיוון זה כתב גם ה"שפת אמת" (לשבועות תרס"א, ב"ה המנחה):
 ...התורה נקראת "עץ חיים", וכמו שאילן מוציא פירות בכל שנה ושנה, כמו כן
 התורה מתחדשת פירותיה בכל שנה, ולכן "בעצרת על פירות האילן", היינו
 התחדשות התורה שנקרא "עץ חיים"... וכמו דאיתא במדרש שכל הנביאים
 והכמנים קיבלו בהר סיני חלקם בתורה, רק שנתפרשו דבריהם כל אחד בשעתו,
 כמו כן בכל חג שבועות, זמן מתן תורתנו, מקבלין בני ישראל חלק התורה
 המתחדשת על כל ימי השנה, ואחר כך מוציאים מכת אל הפועל כל אחד במקומו
 ובשעתו, וזה ההתחדשות תלוי כפי הכנת כל אחד.

לדברי ה"שפת אמת" זהו המקור למנהג להיות ערים בליל חג השבועות
 ולעסוק בתורה, באשר זוהי ההכנה שמצד האדם לקבל את התורה. בה
 במידה שאדם עורך ומכין את כלי נפשו, אכן הוא זוכה לשפע התורה היורד
 ממרומים, והמותאם לכל אחד בהתאם לכלי הקליטה הרוחניים שלו.

48 זמן מתן תורתנו

דברים אלו עולים בקנה אחד עם המבואר בספרים הקדושים שלכל מועד
 סגולות רוחניות, כאלו שהוטבעו בו בשעה הראשונה שבה הוא נקבע.

עיקרון זה כתבו רמח"ל בספרו "דרך ה'" (חלק ד, פרק ז):
 ...שסידרה החכמה העליונה, שכל תוקן שנתקן ואור גדול שהאיר בזמן מהזמנים,
 בשבט תקופת הזמן ההוא, יאיר עלינו אור מעין האור הראשון, ותחודש תולדת
 התיקון ההוא במי שקיבלו. והנה על פי זה נצטוונו בחג הפסח בכל העניינים
 שנצטוונו לזכר יציאת מצרים... שבשוב תקופת הזמן ההוא יאיר עלינו אור מעין
 האור שהאיר אז, ותחודש בנו תולדת אותו התיקון... ועל דרך זה חג השבועות
 למתן תורה.

(עין דברים אלו נכתב גם בספר הקדוש "מאור עינים" (פרשת מקץ):
 שבועות הוא זמן קבלת התורה ללכת בה כל השנה לעבוד את הקב"ה, וכן
 מקבל כל אחד את התורה, דהיינו באיזה שכל יעבוד את הקב"ה באותו שנה.
 כיצא בכך כתב גם ה"קדושת לוי" (בדבריו לחג השבועות, וכן מופיעים הדברים
 בספרים נוספים), שחג השבועות קרוי זמן מתן תורתנו, לא רק על שם שבעבר
 (הרחוק הקב"ה העניק בו תורה לעם ישראל בקדושתו, אלא משום שבהווה
 בכל שנה, זהו המועד בו ניתנת התורה לישראל.

כך הוא בכלל, וכך הוא גם בפרט. מקובלנו שלכל אחד מישראל חלק
 ייחודי משלו בתורה. זוהי הבקעה שבה עליו להתגדר וזהו החלק הייחודי
 המותאם לשורש נשמתו. אכן חלק זה מצוי בו רק בכח ועליו להוציאו מן

הכח אל הפועל, ובחג השבועות כל אדם נידון לכמה סייעתא דשמיא יזכה
 כדי שחלקו זה אכן יתגלה ויופיע.

ברוח זו מבאר ה"שפת אמת" (תל"ה) את דברי האמורא רב יוסף, עליו
 סופר בגמרא (פסחים, ט"ז) כי היה מצווה לבני ביתו להכין עבורו מאכלים
 משובחים לכבוד חג השבועות, באמרו: "אי לאו האי יומא דקא גרים, כמה
 יוסף איבא בשוקא", דהיינו שאלמלא יום גדול זה שגרם, הן היה הוא ערד
 יוסף אלמוני, אחד מני רבים מיושבי הקרנות המצויים בשוק. אכן ה"שפת
 אמת" דייק בלשון אימרה זו, שבה לא נאמר שאלמלא היום ההוא שבו ניתנה
 תורה, אלא אלמלא יום זה, משמע שבכל חג השבועות, בכל שנה, מוענק
 שפע רוחני למבקשי ה'.

כל זה נכלל במה שהעידו חז"ל שבעצרת נידונין על פירות האילן,
 וכאמור זהו גופא הענין של "זמן מתן תורתנו".

אכן לכשנתעמק בדברים, נמצא שהם משלימים את האמור לעיל, שזהו
 יום הדין על חלק התורה הניתן לכל יהודי. כשמדובר על חלק התורה
 שבו זוכה כל בן ישראל אין הכוונה רק לזכייה כמותית, אלא להתקשרות
 פנימית של נפשות ישראל אל התורה, ועל ענין זה נסוב הדין של חג
 השבועות.

מה שמתבקש מהאדם הוא, שלא רק יצבג תורה או מצוות בכמיותו,
 אלא שיתקשר לתורה בכל יישותו. זהו הדין על הנשמות הנגזר בחג
 השבועות, ועל התקשרות זו נאמר שהיא עושה פירות, באשר תולדותיהם
 של צדיקים מצוות ומעשים טובים (וראה גם דברי ה"שפת אמת" תרמ"ב).

דין עקרונות כזה מעצם טבעו מחייב הערכות נפשית לקראתו, רק כך ניתן
 לזכות להתקרב לעץ החיים של התורה, לגעת בו ולאכול מפירותיו, ועל ידי
 כך לזכות לאור באור החיים לעולם.

מה נפלאו דברי ה"שפת אמת" (תרנ"ה ב"ה ענין מגילת רות) בהתייחסו לפסוק
 (משלי יג, יב): "ועץ חיים תאווה באה":

כשמתרסקין בעץ החיים כראוי, יכולין להיגאל בכל רגע...

ונראה דיסודה של מגילת רות היא למסור לישראל שמנהג יחידים
 נתהלכותם, כאשר נעשים הדברים בישירות באמת ובנאמנות, נוצר מהדברים
 הללו תורה - תורה ממש - תורה שבכתב - כתבי הקודש, והנה המעשים
 המבוארים במגילה הם מעשים פרטיים לחלוטין ואינם מעשים הנוגעים אל
 הכלל, ונתגלה שמעשים פרטיים אף הם יכולים להפך למציאות של תורה
 ממש.

ועוד נתגלה לן בזה דהיה מקום לסלקא דעתך, דמעשים על אף שהם
 פרטיים נעשים הם תורה כאשר הם מעשים דבין אדם למקום, דמעשים שלמים
 ומושלמים, שבין אדם לבין קונו, מחברים את האדם אליו יתברך שמו, וחיבור
 זה יוצר תורה - "אורייתא וקודשא בריך הוא חד הוא" (נוהר חלק ג דף ע"ג), אבל
 במגילת רות נתגלה שמעשים שהם על טהרת בין אדם לחבירו, אף הם מסוגלים
 להיות תורה ממש, ומעשים פרטיים שבין אדם לחבירו, מתגדלים אל אורייתא
 וקודשא בריך הוא חד הוא.

והנה תוכן המגילה אין רק בה הצגת המעשים המרוממים של עשיית חסד
 של רות עם חמותה וכדומה, אלא תוכן המגילה מורכב, משיחות שבין נעמי
 לרות, לדיבורים שבין בועז לנעמי הנצב על הקוצרים, לדברים שבין בועז לרות,

שבהשקפה שטחית נראים כשיחות רגילות שבין בני אדם, וכל זאת עד הפרטי
 פרטים שבוה, והם הפכו להיות עצמותה של תורה, ונתגלה בזה רוממותו של
 האדם וגודל מעמקי נפשו, עד אשר דברים הנראים כדברי חולין - כדברים של
 מה בכך מסוגלים להעשות תורה ממש.

והדברים מפורשים ברות רבה (פרשה ה סוף סימן ו), "אמר רבי יצחק בר מרין
 בא הכתוב ללמדך וכו' ואילו היה יודע בועז שהקב"ה מכתוב עליו ויצטב לה
 קלי ותאכל ותשבט ותותר עגלות מפושמות היה מאכילה" - אין כאן המקום
 לבאר עומק דברי המדרש ונתבאר בס"ד במקום אחר - אבל העולה מן הדברים
 בזה, שמעשיו של בועז הפכו להיות הקב"ה מכתוב עליו, כל פרט ממעשיו של
 בועז הקב"ה מכתוב - מעשיו של בועז נעשו דבר ד' - כתיבת ד', תורת ד', נורא
 ונפלא.

מגילת רות היא היצירה הנפלאה של שלמות "קודשא בריך הוא אורייתא
 וישראל חד הוא", הקב"ה יצר תורה, וישראל יוצרים תורה, הבריח התיכון בין
 קודשא בריך הוא לישראל הוא אורייתא וכמו דאורייתא איהי קודשא בריך
 הוא כך אורייתא איהי ישראל, ישראל הם אורייתא וקודשא בריך הוא איהו
 תורה.

43 יסוד תורה של משיח לעתיד - מתורתם של יחידים

העמדת והקמת תורה חדשה זו, היא נצח, הוא העמדת נצח, ואשר על
 כן הוא אשר העמידה את נצחיות העולם עד אין סוף, והיא הקמת והעמדת
 מלכות בית דוד - מלכות משיח צדקנו, "ובועז הוליד את עובד ועובד הוליד
 את ישי וישי הוליד את דוד" (רות ד, כא - כב). בחז"ל (קהלת רבה פרשה יא אות ח)

מזכר ענין תורתו של משיח, יסוד תורה זו של משיח לעתיד לבא, מושגת ובנוי
 מתורתם של אותם יחידים בועז נעמי ורות, כמו שנתבאר וד"ק.

תורה זו הולכת ונמשכת בכל הדורות עד ביאת המשיח, וזהו אמרם (שם)
 ברות רבה פרשה ה, ו) "ר' כהן וכו' לשעבר היה אדם עושה מצוה והנביא כותבה,
 ועכשיו שאדם עושה מצוה מי כותבה", ומן התימה מאן לימא לן דנכתבת
 מצותו של כל אדם, אלא כאמור מצוה הנעשית כראוי, על ידי כל אדם הופכת
 להיות תורה - "אליהו כותבה ומלך המשיח והקדוש בריך הוא חותם על ידיהם
 וכו'", כתבי הקודש נחתמו בביטול הנבואה בישראל, אמנם נבואה לא בטלה
 בישראל, אליהו נביא ד' חי וקיים, הוא ממשיך לכתוב כתבי הקודש, כתבי תורה
 דיחידים ותורה זו מקבלת חותם נצחיות על ידי מלך המשיח - שאף הוא נולד
 ונוצר מתורתם של יחידים, והקב"ה חותם על ידיהם.

השתא ענין קריאת מגילת רות בחג השבועות - יום מתן תורה וקבלתה,
 מתפרש מאילוי.